

Research in Curriculum Planning

Vol 21. No 54(continus 81)
Summer 2024, Pages 135-155

پژوهشی در برنامه‌ریزی درسی

سال بیست و یکم، دوره دوم، شماره 54 (پیاپی 81)
تابستان 1403، صفحات 135-155

Reflections on how to curriculum planning during corona disease; Phenomenology of attitudes and lived experiences of principals and teachers

Hossein Hafezi, Valid Latifi, Mahdiah Rezaei

¹ Assistant Professor, Department of Education, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

² Graduate of Curriculum Planning, Department of Education, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

³ Associate Professor, Department of Education, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

Abstract

The aim of this study was to investigate how to plan curriculum during coronary heart disease, based on the opinions of teachers in Shush. This research is applied in terms of purpose and in terms of data collection method, qualitative and based on phenomenological approach. The population of the study participants includes teachers and managers of Shousha city, which was selected using theoretical purposive sampling method of 21 people. Data collection tools included semi-structured interviews. Claizey (1978) seven-step coding method was used to analyze the data. Findings of this study according to pre-determined goals, including the role of the Ministry of Education, Khuzestan Education Department, Shush Education, principals, teachers, parents, students, social networks in planning During coronary heart disease, as well as the tools and facilities required during this period and the limitations and challenges of planning during the coronary period are identified. The results showed that with the outbreak of the coronavirus, the Ministry of Education started distance and part-time planning and education. Teachers, as the main executors of the curriculum, have had a significant impact on planning during the Corona period and play a fundamental role in the quality of teaching and learning for students.

Keywords: Curriculum Planning, Corona disease, Phenomenology, Attitudes, lived Experiences, Principals and Teachers.

نأملی بر چگونگی برنامه ریزی درسی در دوران بیماری کرونا؛ پدیدارشناسی نگرش‌ها و تجربیات

زیسته مدیران و معلمان

حسین حافظی^۱، ولید لطیفی^۲، مهدیه رضایی^۳

^۱ استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

^۲ دانش آموخته کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

^۳ دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی چگونگی برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا، مبتنی بر نظرات معلمان شهرستان شوش انجام شد. این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ روش گردآوری داده‌ها، کیفی و مبتنی بر رویکرد پدیدارشناسی است. جامعه مشارکت کنندگان پژوهش شامل معلمان و مدیران شهرستان شوش می‌باشد که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند نظری 21 نفر انتخاب شد. ابزار گردآوری داده‌ها، شامل مصاحبه نیمه ساختار یافته بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری هفت مرحله‌ای کلازی (1978) استفاده شد. یافته‌های این پژوهش با توجه به اهداف از قبل تعیین شده، شامل نقش وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش پرورش استان خوزستان، آموزش و پرورش شوش، مدیران، معلمان، اولیا، دانش آموزان، شبکه‌های اجتماعی در برنامه‌ریزی در دوران بیماری کرونا و همچنین ابزار و امکانات مورد نیاز در این دوران و محدودیت‌های و چالش‌های برنامه‌ریزی در دوران کرونا مشخص می‌شود. نتایج نشان داد که با شیوع بیماری کرونا، وزارت آموزش و پرورش برنامه‌ریزی و آموزش غیرحضوری و نیمه‌حضوری را شروع کرد. معلمان به عنوان مجریان اصلی برنامه درسی، در برنامه‌ریزی دوران کرونا تأثیر قابل توجه داشته و در کیفیت آموزش و یادگیری دانش آموزان نقش اساسی دارند. **واژگان کلیدی:** برنامه‌ریزی درسی، بیماری کرونا، پدیدارشناسی، نگرش‌ها، تجارب زیسته، مدیران و معلمان.

مقدمه

پنومونی کروناویروس جدید کووید-19¹ در پایان سال 2019 شیوع یافت و به سرعت در سراسر جهان گسترش یافت. این اورژانس بزرگ بهداشت عمومی منجر به تغییری شگرف در سراسر جهان شد و بر تمام جنبه‌های زندگی اجتماعی از جمله آموزش تأثیر گذاشت (Naciri et al., 2020; Sintema, 2020a, b; Van Lancker and Parolin, 2020). به منظور جلوگیری از انتشار کووید 19 به دانشگاه و اطمینان از ایمنی و سلامت معلمان و دانش آموزان، اکثر کشورها روش‌های تدریس خود را از حضوری به آنلاین تغییر داده‌اند (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2020a). این سیاست بی‌سابقه فضای جدیدی را برای یادگیری آنلاین فراهم کرد، که از طریق آموزش از راه دور به یادگیرندگان کمک می‌کند (Kumar Basak et al., 2018). اگرچه مزایای زیادی (مانند روش‌های یادگیری انعطاف‌پذیر، درجه آزادی بالاتر برای دانش‌آموزان و حفظ بهتر) برای یادگیری آنلاین وجود دارد (Radović-Marković, 2010; de Oliveira et al., 2018; Srivastava, 2019; Wong, 2020)، اشکالات آن را نمی‌توان نادیده گرفت، به ویژه در دو جنبه: توانایی یادگیری مستقل در خانه برای دانش آموزان و کیفیت آموزش آنلاین برای معلمان. برای مثال، دانش‌آموزانی که در خانه به یادگیری مستقل می‌پردازند ممکن است کمبود انگیزه را تجربه کنند (Martin and Bolliger, 2018; Li et al., 2020; Ouyang et al., 2020) و فقدان برنامه‌ریزی، نظارت و تأمل کافی (Arkorf and Abaidoo, 2015; Durksen et al., 2016; Wong, 2020; Zhou et al., 2020).

در رابطه با تدریس، معلمان ممکن است فاقد راهنمایی نظری مناسب در تدریس آنلاین باشند (به ویژه فقدان راهنمایی برای پرورش شایستگی‌های کلیدی در کلاس‌های آنلاین؛ Hu, 2017)، یا ممکن است فقدان ارتباط تعاملی کافی بین معلمان و دانش آموزان را تجربه

کنند (de Oliveira et al., 2018; Alshamrani, 2020). علاوه بر این، با توجه به محتوای آموزشی، خط مشی جدید (SCWSS) تصریح می‌کند که کلاس‌های آنلاین در این دوره خاص باید یادگیری را به معنای وسیع منعکس کند. نه تنها به یادگیری ساختاریافته برنامه‌های درسی ملی (یعنی چینی، ریاضی، انگلیسی و غیره) اشاره می‌کند، بلکه باید یادگیری طیف وسیعی از محتوا را نیز پوشش دهد. به عنوان مثال، دانش‌پیشگیری و کنترل همه‌گیری باید منتشر شود و کلاس‌های آموزش زندگی، آموزش ایمنی عمومی و آموزش بهداشت روان باید شامل شود (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2020b).

تحت این شرایط، اصلاحات اخیر برنامه درسی و بسیاری از اسناد سیاستی ممکن است به ما دستورالعمل‌هایی را برای هدایت نوآوری برنامه درسی در طول کووید 19 ارائه دهد. به عنوان مثال، سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) بر نقش مهم شایستگی‌های کلیدی در رشد دانش آموزان تأکید می‌کند (OECD, 2018, 2019) و پروژه OECD آموزش 2030 پیشنهاد می‌کند که "ایجاد ارزش جدید" و "سازش تنش‌ها" و دوراهی «دو دسته مهم از شایستگی‌ها برای دانش آموزان آماده آینده هستند (OECD, 2018). خلق ارزش جدید عمدتاً به پرورش تفکر خلاق اشاره دارد، در حالی که آشتی دادن تنش‌ها و دوراهی‌ها به توانایی به کارگیری دانش از هر دو نوع گسترده و تخصصی، برای برآوردن خواسته‌های پیچیده فراتر از کسب دانش اشاره دارد. این امر مستلزم آن است که دانش آموزان بر طیف گسترده‌ای از دانش انضباطی و بین رشته‌ای تسلط داشته باشند و برای حل مشکلات به شیوه‌ای یکپارچه تر فکر و عمل کنند. در این مورد، جنبش محبوب «سازنده» و آموزش علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات (STEM) پیشرفت‌های زیادی داشته است (Bevan et al., 2015; Martín-Páez et

¹ COVID-19

(al., 2019).

در همین حال، دو استراتژی امیدوارکننده دیگر در نوآوری درسی مهم هستند - استفاده از "ایده‌های بزرگ" برای تعریف مفاهیم کلیدی و استفاده از "پیشرفت یادگیری (LP)". "ایده‌های بزرگ" توسط انجمن آمریکایی برای پیشرفت علم پروژه 2061 پیشنهاد شد (AAAS, 2005). محتوای دوره یکپارچه حول ایده‌های بزرگ به ایجاد یک ساختار دانش سیستماتیک در ذهن دانش آموزان کمک می‌کند (Lelliott and Rollnick, 2009; Duncan and Rivet, 2013; Plummer et al., 2015). پیشرفت یادگیری به این معنی است که آموزش یک مفهوم به دلیل ماهیت تدریجی و حتی پیچیده ساخت دستگاه ذهنی باید به ترتیب انجام شود (Hu, 2019). این دو استراتژی در دور جدیدی از اصلاح برنامه درسی علوم در چین از سال 2017 مورد تاکید قرار گرفته اند (Yao and Guo, 2018). نوآوری‌های برنامه درسی در کشورهای مختلف در امتداد یک خط به درجات مختلف انجام می‌شود (Chugh et al., 2017; Tan et al., 2017; Cunningham et al., 2019; Brown and Livstrom, 2020; Lemay and Moreau, 2020).

یافته‌های پژوهش Shafiei Epourvari & Yari (2021) Dehnavi با عنوان «غفلت از برنامه درسی پنهان در دوران کرونا» حاکی از تأثیر سطوح سه گانه برنامه درسی پنهان در دوران کرونا است. در سطح نخست برنامه درسی پنهان با آگاهی از جانب نظام آموزشی و بی اطلاعی فراگیران، در سطح دوم با آگاهی فراگیران و بی اطلاعی نظام آموزشی و در نهایت در سطح سوم با بی اطلاعی نظام آموزشی و فراگیران تأثیراتی را بر وجوه تربیتی دانش آموزان به جا می‌گذارد. در هر یک از سطوح سه گانه فوق، نقش عوامل دینی و اخلاقی، فرهنگی، اقتصادی، بدنی، زیست محیطی، روانی و اجتماعی را که تحت تأثیر برنامه درسی پنهان هستند مورد تحلیل و واکاوی قرار گرفته است. با توجه به نتایج پژوهش، لازم است عوامل تأثیرگذار در برنامه درسی پنهان در این

سطوح مورد توجه معلمان و متصدیان تعلیم و تربیت قرار گیرد و زیرساختهای منسجم و اثربخش برای بهبود و پیش بینی تأثیرات منفی غفلت از برنامه درسی پنهان مورد توجه جدی قرار گیرد.

یافته‌های مطالعه Amrallah & Azadi (2021) Ahmadabadi با عنوان «شناسایی و اولویت‌بندی موانع اجرای مجازی برنامه‌درسی رسمی در دوران شیوع جهانی بیماری کرونا (از دیدگاه معلمان و مدیران شاغل در مدارس شهر تهران)» نشان داد که از دیدگاه مدیران و معلمان مدارس پنج مانع اصلی به ترتیب: موانع آموزشی، موانع فرهنگی و اجتماعی، موانع زیرساختی و فنی، موانع مدیریتی و سازمانی و موانع مالی، موانع اصلی اجرای طرح مذکور بودند.

Hajizadeh, Azizi & Keyhan (2021) پژوهشی با عنوان «تحلیل فرصتها و چالشهای آموزش مجازی در دوران کرونا: رهیافت توسعه آموزش مجازی در پسا کرونا»، بیان کرده اند که پاندمی کرونا از یک طرف باعث افزایش مهارت و تجربه آموزشی کلیه ذینفعان شده و از طرفی دیگر آسیبهای جسمانی، روانی، افت تحصیلی، فرسودگی شغلی را به بار آورده است، اما با پیش بینی الزامات و نیازها، برنامه ریزی و سیاستگذاری و بازنگری جدی در منابع انسانی، مالی و پشتیبانی می‌توان آموزش مجازی را توسعه داد و در آینده به عنوان مکمل آموزش حضوری به نحو احسن از آن بهره جست.

Mansouri, Saberi & Tavan (2021) پژوهشی با عنوان «چالش فلسفی کرونا در تدوین برنامه درسی از منظر فلسفه تحلیلی»، نشان دادند که اگر چه پاندمی کرونا، مشکلات زیادی بر تمام شاخص‌های جامعه از جمله سلامت مردم تحمیل کرد، اما منجر به شکوفایی برخی قابلیت‌ها در کشور شد که از جمله آن می‌توان به فراگیر شدن و رونق یافتن آموزش مجازی در سراسر کشور اشاره کرد. لذا پیشنهاد می‌کنند که با توسعه زیرساخت‌های لازم از قبیل توسعه شبکه سراسری اینترنت و افزایش سرعت آن، تولید نرم افزارهای آموزشی تعامل محور، و استفاده از تجارب کسب شده در این

یادگیری مستقل باشد.

Taha, Abdalla, Wadi & Khalafalla (2020)

در پژوهشی با عنوان «ارائه برنامه درسی در آموزش پزشکی در شرایط اضطراری: راهنمای مبتنی بر پاسخ به همه‌گیری کووید-19» بیان کرده‌اند که شیوع ویروس کرونا (COVID-19) اکثر کشورهای جهان را به اجرای برنامه‌های قرنطینه اضطراری برای محدود کردن گسترش ویروس سوق داده است. این امر منجر به وقفه آموزشی در فضای مدارس و دانشگاه شده است. واکنش‌ها به همه‌گیری COVID-19 در آموزش پزشکی از کشوری به کشور دیگر متفاوت است، از بسته شدن دانشکده‌های پزشکی گرفته تا رویکردهای آموزش آنلاین/از راه دور تا رعایت اقدامات خاص کشور مانند فاصله‌گذاری اجتماعی برای جلوگیری از گسترش بیماری. انتقال ناگهانی از یادگیری در دانشگاه به آموزش از دور بویژه برای اساتید و دانشجویان چالش برانگیز است و نیاز به آماده‌سازی و تلاش‌های دیگر در مدت زمان کوتاهی داشته است. تجربیات این پژوهشگران در خاورمیانه که با انتقال ناگهانی از آموزش و یادگیری معمولی به آموزش کاملاً آنلاین سروکار داشته‌اند، حاکی از آن است که روند ارائه برنامه درسی آموزش پزشکی در شرایط اضطراری شامل: ایجاد احساس فوریت، ایجاد تیم‌های کاری، انجام نیازسنجی، تدوین برنامه‌های اجرایی، ابلاغ محتوای برنامه درسی، ظرفیت‌سازی، مدیریت استرس دانش‌آموزان، یافتن ابزارهای مورد استفاده، مدیریت مشارکت و انگیزه دانش‌آموزان، ارزیابی دانش‌آموزان، پیش‌بینی چالش‌ها و برنامه‌ریزی برای چگونگی غلبه بر آنها و نظارت و ارزیابی اجرای برنامه درسی و بهبود مستمر می‌باشد.

Ramrathan (2021) در پژوهشی با عنوان «برنامه

درسی مدرسه در آفریقای جنوبی در زمینه کووید-19: فرصتی برای آموزش برای ارتباط»، به بررسی پیشنهادها و طرح‌های گوناگون پرداخته‌اند. در این خصوص، به جای نگرانی در مورد برنامه درسی که بعد از دوره قرنطینه باید دنبال شود، یک نگرانی فنی در مورد پوشش برنامه درسی

پاندمی شاهد رونق روز افزون آموزش مجازی در کشور باشیم و حتی بعد از پایان یافتن شیوع کرونا، این نوع آموزش در کنار آموزش حضوری تداوم داشته باشد.

نتایج پژوهش Salimi & Fardin (2020) با عنوان «نقش ویروس کرونا در آموزش مجازی، با تأکید بر فرصت‌ها و چالش‌ها» نشان داد که چالش‌ها و فرصت‌ها در سه سطح کلان، میانی و خرد مطرح هستند. در سطح کلان چالش‌های نداشتن تفکر راهبردی مدیران و برنامه ریزان؛ سیاست‌گذاری نامطلوب، ضعف فناوری آموزشی و مدیریت ناکارآمد؛ در سطح میانی چالش ضعف فناوریهای معرفی شده، نداشتن استقلال و آزادی عمل و برهم خوردن بودجه بندی مطرح شده و در سطح خرد چالش‌های زیادی در سطح خانواده، معلمان و دانش‌آموزان وجود دارد.

Gandolfi (2021) در پژوهشی با عنوان «برنامه ریزی تدریس در مدرسه در دوران کووید-19» بیان کردند که یادگیری و آموزش دو مورد از بزرگ‌ترین مسائل جهانی در همه‌گیری کنونی هستند. متأسفانه در این اثر مشاهده می‌شود که با توجه به طولانی بودن دوره نهفتگی کووید-19، بازگشایی کامل مدارس در پاییز 2020 غیرعملی به نظر می‌رسد مگر اینکه شیوع ویروس در منطقه اطراف کاملاً تحت کنترل باشد.

یافته‌های پژوهش Gul & Khilji (2021) با عنوان «بررسی نیاز به برنامه‌درسی پاسخگو برای مقابله با همه‌گیری کووید-19 در پاکستان»، نا امیدی شرکت‌کنندگان را از ماهیت از بالا به پایین و از پیش تعیین‌شده برنامه درسی نشان می‌دهد که آن را برای موقعیت‌هایی مانند همه‌گیری کووید-۱۹ ناکافی می‌کند. برنامه درسی بسیار غیرقابل انعطاف، با فضای کمی برای روش‌های جایگزین درک شد. شرکت‌کنندگان بر این باور بودند که برنامه درسی نمی‌تواند از یادگیری کودکان در زمان‌های عادی پشتیبانی کند، حتی کمتر در طول یک بیماری همه‌گیر. بنابراین، اصلاح کامل برنامه درسی و تقویت توانمندی معلمان را پیشنهاد می‌کند. همچنین پیشنهاد می‌کند که مطالب درسی به‌روزرسانی شود تا زمینه خاص، پاسخگو به نیازهای فراگیران، و حمایت از

توجه به فرایند و چگونگی برنامه ریزی درسی در نظام آموزش و پرورش با هدف شناسایی نقاط قوت و ضعف و تلاش برای بهبود عملکرد عناصر گوناگون مؤثر و دخیل در این فرایند، مهم و ضروری می‌نماید. لذا، در پژوهش حاضر تلاش شده است تا با پدیدارشناسی نگرش‌ها و تجارب زیسته مدیران معلمان مدارس، چگونگی برنامه ریزی درسی در دوران کووید 19 مورد بررسی قرار گیرد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر با عنایت به ماهیت و گزاره‌های آن، به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ روش گردآوری داده‌ها، کیفی و مبتنی بر رویکرد پدیدارشناسی ژنریک کاوشگرانه است.

جامعه مشارکت کنندگان این پژوهش متشکل از مدیران و معلمان مدارس شهرستان شوش (آموزگاران) که در مدارس مشغول به کارند و عملاً با دانش آموزان در تعاملات کلاسی و به ویژه در امر آموزش و تدریس رابطه متقابل دارند) در سال تحصیلی 1401-1400 بود. نمونه پژوهش مورد نظر در این پژوهش کیفی ژنریک آموزگاران واقع در سنین 27 تا 49 سال است که هم در شهر و هم در مناطق روستایی شوش مشغول به تدریس هستند. این نمونه مورد نظر شامل شرکت کنندگانی از قومیت‌های مختلف و با سالهای تجربه کاری مختلف در پایه‌های گوناگون هستند. مشارکت کنندگان در این پژوهش 21 نفر بودند که با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند نظری انتخاب شدند. مشارکت کنندگان پژوهش دارای سابقه تدریس متفاوت از 4 سال تدریس تا 23 سال تدریس داشته‌اند. همچنین دارای مدرک کارشناسی به بالا بودند. در پژوهش حاضر برای گردآوری داده‌ها از چک لیست مصاحبه نیمه ساختار استفاده شد که شامل 13 پرسش بود. زمان مصاحبه‌ها بین 30-60 دقیقه طول کشید. داده‌ها از مشارکت کننده 16 به بعد تکراری شد، لذا با توجه اشباع نظری داده‌ها در مصاحبه 21 خاتمه یافت.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری هفت

را روشن می‌کند. همچنین استدلال می‌کند که در آینده، بازنگری در مورد هدف مدرسه مورد نیاز است. اگر یادگیری بستری برای تعیین برنامه درسی مدرسه است، لزوماً باید مرتبط و پاسخگوی مسائل و چالش‌های کشور در درون جامعه جهانی باشد.

Karalis (2020) در پژوهشی با عنوان «برنامه ریزی و ارزشیابی در خلال اختلال آموزشی: درس‌های آموخته شده از همه گیری کووید-19 برای درمان شرایط اضطراری در آموزش و پرورش» بیان می‌کند که ما مهم‌ترین درسی که از این وضعیت آموخته‌ایم این نیست که آیا راه‌حل‌های فوری مؤثر بوده است یا خیر، اگرچه این مهم است و هدف اصلی همه مداخلات در سراسر جهان بود. آنچه پس از بازگشت به حالت عادی ارزش مطالعه دارد، پیامدهایی است که برای روز مبادا به وجود آمده است، یعنی اینکه چه تنظیماتی باید انجام شود و تا چه اندازه می‌توان از تجربه یک موقعیت متفاوت به عنوان نقطه شروعی برای تأمل در مورد شرایطی که تاکنون ابعاد اساسی آموزش و یادگیری را در نظام‌ها و سازمان‌های آموزش رسمی تعریف می‌کرد، استفاده نمود.

در مجموع، بیماری همه گیر کروناویروس 2019 (COVID-19) باعث اختلال قابل توجهی در فعالیت‌های آموزشی و یادگیری در تمام سطوح شد. اساتید، دانش‌آموزان، مؤسسات و والدین مجبور به تطبیق و اتخاذ تدابیری برای استفاده بهینه از منابع، ابزارها و راهبردهای آموزشی در دسترس هستند (Vijayan, 2021). لذا، با شیوع ویروس کرونا و به دنبال آن تعطیلی مراکز آموزشی، دست اندرکاران نظام آموزشی خود را موظف دیدند تا به خاطر حفظ سلامتی دانش‌آموزان، معلمان و در کل جامعه انسانی، جهت کاهش شیوع ویروس کرونا، با استفاده از نرم افزارها و ابزارهای مختلف، جریان آموزش را از طریق فضای مجازی دنبال کنند، اما به دلیل نبود زیرساخت‌ها و امکانات لازم، در بحث طراحی و اجرا در ابتدا باچالشهای جدی روبه رو شدند (Hajizadeh, Azizi & Keihan, 2021).

با این تفاسیر، تحت شرایط همه‌گیری کووید 19،

مرحله‌ای کلایزی (Colaizzi, 1978) استفاده شده است که مراحل آن به شرح زیر است:

1. تمام توصیف‌های ارائه شده توسط شرکت کننده در مطالعه را که به طور مرسوم پروتکل نامیده می‌شود، به منظور به دست آوردن یک احساس و مأنوس شدن با آنها بخوانید
2. به هر یک از پروتکل‌ها مراجعه و جملات و عباراتی را که مستقیماً به پدیده مورد مطالعه مرتبط است، استخراج نمایید. این مرحله تحت عنوان استخراج جملات مهم شناخته شده است.
3. تلاش نمایید تا به معنای هر یک از جملات مهم پی ببرید. این مرحله تحت شناخته شده فرموله کردن معانی عنوان است.
4. مراحل فوق را برای هر پروتکل تکرار نموده و معانی فرموله شده و مرتبط به هم را در خوشه‌هایی از تم‌ها

- (مقوله‌ها) قرار دهید.
5. تلفیق نتایج در قالب یک توصیف جامع از موضوع مورد پژوهش.
 6. فرموله کردن توصیف جامع پدیده تحت مطالعه به صورت یک بیانیه صریح و روشن از ساختار اساسی پدیده مورد مطالعه که اغلب تحت عنوان ساختار ذاتی پدیده نام گذاری می‌شود.
 7. از طریق مراجعه مجدد به هر یک از شرکت کنندگان و انجام یک مصاحبه منفرد و یا انجام جلسات متعدد مصاحبه، می‌توان نظر آنها را در مورد یافته‌ها پرسید و نسبت به اعتبارسنجی نهایی یافته‌ها، اقدام نمود. (Colaizzi, 1978)

یافته‌ها

جدول 1- درون مایه‌های اصلی و فرعی بدست آمده از تحلیل داده‌ها (پرسش‌های 1 تا 3)

1. نقش وزارت آموزش و پرورش در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟		
ردیف	مضامین اصلی	مضامین فرعی
1	فناوری	تولید کتاب الکترونیکی، تولید نرم افزارهای تعاملی، پهنای باند
2	هم اندیشی مجازی	نشست‌های مجازی در مورد برنامه ریزی درسی در دوران کرونا، ارتقای مواد رسانه ای در فضای مجازی
3	مالی	کم کردن هزینه
4	آموزش در زمان بحران	جایگزینی آموزش ترکیبی در پسا کرونا، انجمن‌های علمی و عملی
2. نقش اداره کل آموزش پرورش استان خوزستان در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟		
1	ارزیابی	تلاش برای بهبود کیفیت برنامه درسی
2	آموزش	نوآوری در شیوه آموزش
3	برنامه ریزی	طراحی الگو
3. نقش مدیریت آموزش پرورش شهرستان شوش در برنامه ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟		
1	مدیریت زمان	محدودیت جواب معلم در ساعات مشخص،
2	غنی سازی محیط	ایجاد انگیزه در معلمان، رعایت اخلاق حرفه ای
3	عدالت آموزشی	گسترش فرصت‌های یکسان

پرسش 1. نقش وزارت آموزش و پرورش در برنامه ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟
از آنجا که وزارت آموزش و پرورش در رأس همه ادارات

استان‌ها، نواحی و مناطق متبوع قرار دارد و با توجه به تاکید سند تحول بنیادین و برنامه سالانه آموزش و پرورش بر متمرکز بودن برنامه درسی، وزارت در این

مجازی انجام شود/ همه اقدامات دست به دست هم داد تا بتوانیم در مقابله با کرونا موفق باشیم.

نشست‌های مجازی در مورد برنامه‌ریزی درسی در دوران کرونا

لازم است مدارس کشور تجارب خود در خصوص انجام امور آموزش مجازی و سایر امور در دوران شیوع کرونا را برای تثبیت و جمع بندی این دستاوردها و پایداری، این تجارب گردآوری و به ستاد وزارت علوم ارسال شد.

ارتقای مواد رسانه‌ای در فضای مجازی

سواد رسانه‌ای پاسخی ضروری است غیرقابل اجتناب و واقع نگر نسبت به محیط نوین رسانه‌ای می‌باشد از آنجا که هدف نهایی استفاده از رسانه افزایش اثر تدریس و بهبود یادگیری دانش‌آموزان است در صورتی که معلمان از سواد رسانه‌ای مناسبی برخوردار باشند می‌توانند به دانش‌آموزان خود تفکر و نگاه نقادانه به رسانه‌ها را آموزش دهند.

کم کردن هزینه

شیوه‌های مجاب سازی برای تغییر دادن مسیرها، ریل گذاری‌های قانونی و فراهم سازی بسترها و فرصت‌هایی که امر متقاعد سازی و ورود به شرایط جدید را آسان و کم هزینه می‌کنند و مقاومت‌های احتمالی را به کمترین میزان ممکن می‌رسانند باید به درستی شناسایی و مورد بررسی قرار گیرند.

انجمن‌های علمی

انجمن‌های علمی و مراکز علمی متعدد داریم، بنابراین نیازمند یک الگو در این راستا هستیم تا بتوانیم به صورت فاز بندی وارد این عرصه شویم؛ زیرا در صورت نبود الگو، روند به شکل برنامه‌ریزی شده و درست پیش نخواهد رفت.

پرسش 2. نقش اداره کل آموزش پرورش استان خوزستان در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟

به تبع از وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان نیز در برنامه‌ریزی درسی دوران

دوران نقش مستقیم و مؤثری داشته است و اولین یافته این پژوهش شامل مضامین اصلی از جمله؛ «فناوری، هم اندیشی مجازی، مالی و آموزش در زمان بحران» بوده که در جدول 1 آمده و در زیر، به شرح مضامین فرعی حاصل از آنها می‌پردازیم:

تولید کتاب الکترونیکی

نظام کاهش هزینه‌ها: یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این مدل از کتاب‌ها این است که نیازی به چاپ ندارند و به همین دلیل در هزینه‌های شما خیلی صرفه‌جویی می‌شود.

قابلیت به‌روزرسانی: زمانی که کتابی چاپ می‌شود برای ویرایش نسخه‌های بعدی دوباره آن را چاپ کنید. فرایند ساده تولید و زمان کمتر: تولید کتاب‌های الکترونیک نسبت به نسخه‌های چاپی به مراتب سریع‌تر و راحت‌تر است و شامل بسیاری از مراحل نمی‌شود. دوست‌دار محیط زیست: اگر نسبت به وضعیت محیط زیست و طبیعتا دغدغه دارید و می‌خواهید درختان کمتری برای تولید کاغذ قطع شوند، یکی از بهترین راهکارها تولید کتاب‌های الکترونیک است.

جلب نظر مخاطبان بیشتر: ساخت کتاب الکترونیکی کمک می‌کند بتوانید محصولات خود را رایگان یا با هزینه کم در اختیار مخاطبان قرار دهید و نظر بسیاری از آنها را جلب کنید.

مصاحبه شونده 2 بیان می‌دارد؛ کتاب‌های الکترونیکی نه تنها منابع خواندن هستند، بلکه تمام منابع لازم برای کمک به دانش‌آموزان در یادداشت برداری و تصویرسازی محتوا را دارند.

تولید نرم افزارهای تعاملی

فناوری اطلاعات و ارتباطات را می‌توان به عنوان ابزاری نیرومند و قوی برای ارتقای کیفیت و کارایی آموزش مورد استفاده قرار داد، به گونه‌ای که دیگر نیازی به حضور فیزیکی در کلاس‌های درس نباشد.

پهنای باند

افزایش سرعت اینترنت و پهنای باند در کشور در دوران کرونا به ما کمک کرد تا کارها از طریق فضای

می‌پرسند و این به آن‌ها آسایش ذهنی بیشتری می‌دهد و در این شرایط از اعتماد به نفس بیشتری نسبت به سوال پرسیدن در حضور بچه‌ها دارند.

طراحی الگو

یکی از اهداف طراحی الگوی برنامه درسی خاص شرایط کروناپی است، در بخش فنی و حرفه‌ای و در بخش نظری به دو الگوی جداگانه برنامه درسی ویژه کرونا نیاز است، در طراحی این الگو، مقرر شد چند ملاحظه مدنظر قرار گیرد. یکی از آن‌ها تجاربی است که در سال گذشته به‌دست آوردیم.

منبع دیگر در طراحی الگو، تجارب سایر کشورهاست. کل دنیا درگیر این بیماری بود بنابراین مقالات متعددی نوشته شده که قابل دسترس است و می‌توانیم از این تجارب استفاده کنیم. سوم این که این الگو باید طوری طراحی شود که اگر آن را به استان‌ها ارسال کردیم، در اجرا شفاف و روشن باشد و اجزا و عناصر آن کاملاً مرتبط به هم و یکپارچه ارائه شوند.

پرسش 3. نقش مدیریت آموزش پرورش شهرستان شوش در برنامه ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟

کلیه مدیریت‌ها و ادارات نواحی و مناطق به صورت مستقیم و غیرمستقیم در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا تاثیر داشته و مدیریت آموزش و پرورش شهرستان شوش نیز از این قاعده مستثنی نبوده و در چگونگی برنامه‌ریزی درسی این دوران نقش داشته که در جدول 2 ذکر شده است و در زیر به برخی از مضامین فرعی حاصل، اشاره و توضیحاتی ارائه شده است.

محدودیت جواب معلم در ساعات مشخص

استفاده از زمان بوسیله فرهنگ حاکم بر مدرسه مشخص می‌شود متأسفانه بنا به دلایل مختلف که احتیاج به مطالعات دقیق دارند معلمان مدارس کشورما انگیزه کافی را برای کارکردن ندارند و بیش تر اوقاتی که باید در خدمت یاددهی مناسب و اثر بخش باشند به بیهودگی گذرانده می‌شود.

بیماری کرونا نقش عمده‌ای داشته که در این پژوهش در جدول 2 ذکر شده است و مضامین فرعی این سوال به شرح زیر می‌باشند:

تلاش برای بهبود کیفیت برنامه درسی

امتحانات داخلی مدارس و در اصطلاح میان ترم هم که شاید از نظر بسیاری دارای اهمیت خاصی نباشد، به دلیل شیوع بیماری کرونا کنسل شدند. اما فراموش نکنیم که هدف از این امتحانات و ارزیابی‌های داخلی و میان ترم کسب اطلاعات و ارزیابی‌ها در مورد نحوه پیشرفت دانش‌آموزان و ارائه آن به خانواده‌های آن‌ها و معلمان است. از دست دادن این اطلاعات و نتایج این ارزیابی‌ها موجب می‌شود که شناخت معلمان و والدین از مشکلات آموزشی و نحوه عملکرد دانش‌آموزان مختل شود و همزمان تاثیرات بلند مدتی نیز در رشد علمی دانش‌آموزان از خود به جای می‌گذارد.

مصاحبه شونده شماره 6 می‌گوید: نکته اینجاست که براساس این تحقیق دانش‌آموزان محروم در استان خوزستان بسیار بیشتر از دانش‌آموزان عادی از این مسئله برنامه‌ریزی درسی به صورت مجازی متاثر شده بودند. به دلیل اینکه دسترسی آن‌ها به فضای مجازی محدود بوده و اداره کل آموزش و پرورش استان باید بیشتر به این موضوع توجه کنند.

نوآوری در شیوه آموزش

سوال اصلی این است که آیا می‌توان دانش‌آموزان را وارد فضای کلاس کرد بدون آنکه به صورت فیزیک بر روی صندلی‌های کلاس بنشینند؟ گود می‌گوید: "برخی از بچه‌ها در آموزش دیجیتالی بهتر یاد می‌گیرند. در حالیکه فضای کلاس حضوری برای آن‌ها به اندازه کافی سودمند نبود." گامبرت می‌گوید: "من فکر می‌کنم آموزش مجازی در آینده نیز ادامه پیدا کند چرا که برخی از دانش‌آموزان در کلاس من در این فضا عملکرد بهتری نسبت به کلاس‌های حضوری دارند. چرا که آن‌ها دیگر خود را با دیگران مقایسه نمی‌کنند و همچنین در پرسیدن سوالات خود راحت تر هستند چرا که می‌دانند دیگر دانش‌آموزان نمی‌دانند که آن‌ها دارند سوال

ایجاد انگیزه در معلمان

شناخت جامع معلمان از عوامل بسیار مهم ایجاد انگیزه و افزایش خلاقیت علمی و فنی محسوب می‌شود و به بیان دیگر، درک و شناخت نگرش معلمان نسبت به بهره‌گیری از فناوری‌های آموزشی می‌تواند منجر به غنی‌سازی محیط یادگیری شود.

رعایت اخلاق حرفه‌ای

نقش مدیریت آموزشی بسیار مهم است. مدیران شایسته همیشه می‌دانند که چگونه می‌توان با استفاده از

افراد و ترکیب وسایل به عملکرد مناسب دست یافت و در این شرایط تسهیل‌گر و دارای اخلاق حرفه‌ای برای حفظ و ارتقاء انگیزه‌های کاری معلمان خواهند بود.

گسترش فرصت‌های یکسان

ما این دوران را به عنوان فرصت استثنایی برای گسترش شیوه‌های جدید آموزشی می‌دانیم و تلاش می‌کنیم تا در راستای عدالت آموزشی گام‌های موثری برداریم.

جدول 2- درون مایه‌های اصلی و فرعی بدست آمده از تحلیل داده‌ها (پرسش‌های 4 تا 6)

4. نقش مدیران مدارس در برنامه ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟		
ردیف	مضامین اصلی	مضامین فرعی
1	آموزشی	ایجاد کلاس‌های فوق برنامه ی مجازی
2	مدیریتی	انعطاف پذیری برنامه ی درسی، نهادینه کردن فرهنگ استفاده از فناوری
3	زمان بندی	ساختار یک کلاس درسی با مدل یادگیری مرکب
4	اهداف	مشخص نمودن اهداف و زمان بندی
5. نقش معلمان در برنامه ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟		
1	اخلاق مداری	ترویج اخلاق و مسائل اخلاقی
2	مهارت	مهارت یافتن معلمان در بخش نرم افزاری، فرصت‌ها و پتانسیل‌های ارتباط همزمان
3	فرصت آموزش	آزادی عمل و انعطاف بیشتر در کسب تجارب علمی - آموزشی، استفاده بهتر و موثرتر از منابع آموزشی
4	اهداف	مشخص نمودن اهداف و زمان بندی، خلق محتوای درسی
6. نقش اولیای دانش آموزان در برنامه ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟		
1	مشارکت	تعامل خانواده‌ها با مدارس در خصوص اجرای برنامه ریزی درسی
2	مسئولیت پذیری	مسئولیت پذیری خانواده‌ها و دانش آموزان در فرآیند یادگیری
3	نظارت	نظارت بر استفاده از فضای مجازی توسط دانش آموزان

پرسش 4. نقش مدیران مدارس در برنامه ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟

با توجه به مضامین اصلی حاصل از این پرسش که در در جدول 2 ذکر شده‌اند، مضامین فرعی نقش مدیران مدارس در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا به شرح زیر می‌باشد.

ایجاد کلاس‌های فوق برنامه ی مجازی

در این شیوه علاوه بر امکان ارائه محتوای دوره‌ای، فرصت تعاملات زنده و دریافت بازخورد در جلساتی مانند آزمون‌ها و آزمایش‌ها برای دانش‌آموزان این سبک از آموزش فراهم است. تعاملات بین مدرس و دانش‌آموزان نیز از طریق ابزار چت امکان‌پذیر است.

می‌خواهید ساختار کلاس خود را براساس شیوه و مدل یادگیری مرکب طراحی و برنامه‌ریزی کنید، باید مطمئن شوید که زمان کافی را برای جستجوی منابع و مواد درسی جهت ارائه در کلاس اختصاص داده‌اید و براساس آن‌ها فعالیت‌های کلاسی را تنظیم کرده‌اید. که مدیران مدارس باید این مورد را در اساس کار خود قرار بدهند.

پرسش 5. نقش معلمان در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟

معلمان به عنوان مجریان اصلی برنامه درسی، در دوران بیماری کرونا نیز نقش اساسی در برنامه‌ریزی درسی داشتند که مضامین اصلی آن در جدول 2 آمده و مضامین فرعی آن‌ها به شرح زیر می‌باشد.

ترویج اخلاق و مسائل اخلاقی

در مدرسه دو خرده فرهنگ را می‌توان از یکدیگر متمایز کرد: خرده فرهنگ دانش آموزان و خرده فرهنگ معلمان. البته ارزش‌های این دو خرده فرهنگ متفاوت هستند. ارتباط و دلبستگی نوجوان به معلمان، تاثیر زیادی روی علاقه‌ها، نگرش‌ها، تفکرات و تمایلات وی به جای می‌گذارد. به همین خاطر، هر چه ارتباط و علاقه نوجوان به معلم بیشتر شود، آثار و پیامدهای آن بارز تر خواهد شد. این ارتباط و علاقه، به شکل‌ها و رنگ‌های گوناگون در می‌آید که اساس آن، به شخصیت معلم، میزان تعهد او به شغل خود، میزان درک و شناخت وی نسبت به مرحله ی نوجوانی و طریقه‌ی حل مشکلات آن بستگی دارد.

مصاحبه شونده 13 می‌گوید: معلم فقط کار تدریس و آموزش را انجام نمی‌دهد بلکه روح و روان دانش آموزان را نیز تحت آموزش مستقیم و غیر مستقیم خود قرار می‌دهد، چرا که دانش آموزان معلم را الگو خود در رفتار و گفتار قرار می‌دهند.

فرصت‌ها و پتانسیل‌های ارتباط همزمان

تعداد کمی از شیوه‌ها و استراتژی‌های یادگیری آنلاین، نزدیکی و عمق شیوه‌های تدریس حضوری را در خود جای می‌دهد. بر این اساس مانند آموزش‌های رو در

آموزش آنلاین به طور معمول به تناسب نیازهای یادگیری خاص هر فرد قابل تنظیم است. بنابراین، این نوع آموزش تقریباً در هر زمان و هر مکان می‌تواند انجام شود؛ در صورتی که دسترسی به یک رایانه و اینترنت با سرعت مناسب فراهم باشد.

انعطاف پذیری برنامه ی درسی

طی دو سال اخیر که جهان در لایه‌های گوناگون درگیر این ویروس شده است، تحقیقات بسیار زیادی در زمینه تاثیرگذاری کرونا بر نهاد آموزش صورت گرفته است، گفت: از میان یافته‌های تحقیقات علمی برخی از مهم‌ترین چالش‌هایی که در این زمینه در گستره جهانی مطرح می‌شود عبارت‌اند از دسترسی و اتصال به اینترنت برای همه اقشار جامعه، فضای اختصاصی مطالعه (به معنای دسترسی به یک موبایل یا تبلت اختصاصی) در نتیجه محرومیت اقتصادی، رضایت‌مندی شخصی و علاقه به ارتباط مداوم آموزشی از طریق پلتفرم‌های هوشمند (امری که کمیت و کیفیت آموزش را تحت تاثیر قرار می‌دهد)، ساعات مطالعه مبتنی بر توانایی استفاده مداوم از ابزارهای دیجیتال، شبکه‌های آموزشی و اینترنتی قدرتمند جهت تسهیل فرایند آموزشی، تفاوت‌های شیوه یادگیری بر اساس گروه سنی، مسئله آموزش و یادگیری گروه‌های دارای معلولیت‌های جسمی - ذهنی، برطرف نشدن بحران‌های روانی و عاطفی مبتنی بر آموزش مجازی، آشنا نبودن بسیاری از معلمان با پلتفرم‌های دیجیتال و عدم آموزش صحیح و دقیق مربیان و معلمان جهت آموزش مجازی، اختلال دسترسی به پلتفرم‌های باکیفیت آموزشی که بسترهای ارتباطی و همکاری یکپارچه را تسهیل می‌کنند.

نهادینه کردن فرهنگ استفاده از فناوری

علم و فناوری اطلاعات، از جمله فناوری‌های موجود در فضای مجازی، با سرعتی شگفت‌انگیز در حال پیشرفت است و به کارگیری این امکانات با توجه به آثار مختلف اجتماعی و فردی نیازمند برنامه‌ریزی‌های کاربردی و کارشناسی از سوی مسئولان مربوطه است.

مصاحبه شونده شماره 9 بیان می‌کند: وقتی

رو و حضوری، شیوه یادگیری مرکب از مزایایی نظیر عمق و دقت و احساس نزدیکی که در شیوه‌های حضوری وجود دارد، در ایجاد یک تعامل پایدار میان همشاگردی‌ها با یکدیگر و دانش‌آموزان با معلمان بهره می‌برد. در این شرایط بهترین بستر و زمینه برای کارهای گروهی در بستر تکنولوژی‌های دیجیتال همزمان به وجود می‌آید و گفتگوهای عمیق و ارائه‌های درسی و پرسش و پاسخ در سر کلاس با استفاده از این تکنولوژی‌ها بسیار متنوع‌تر می‌شود

آزادی عمل و انعطاف بیشتر در کسب تجارب علمی - آموزشی

در بستر یادگیری آنلاین، دانش‌آموزان و معلمان هر دو آزادی عمل و انعطاف بیشتری را تجربه خواهند کرد. مخصوصاً دانش‌آموزانی که در فرآیند یادگیری و مدیریت آن توانایی بیشتری دارند از این انعطاف و آزادی عمل بیشتر استفاده می‌کنند.

استفاده بهتر و موثرتر از منابع آموزشی

به عنوان معلم باید در نظر داشته باشید که چه منابع درسی را برای کلاس‌های آنلاین و چه منابع درسی را برای کلاس‌های حضوری در نظر می‌گیرید. در حالت آموزش‌های مرکب و آنلاین شما به عنوان معلم طیف وسیعی از منابع درسی دیجیتال را در اختیار دارید که می‌توانید به دانش‌آموزان خود پیشنهاد کرده و کلاس درس را بر مبنای آن‌ها برنامه‌ریزی کنید و همزمان در کلاس‌های حضوری هم مورد استفاده قرار دهید.

مشخص نمودن اهداف و زمان بندی

فعالیت‌های تکمیلی و مبتنی بر علائق دانش‌آموزان در حوزه مطالب مطرح شده در کلاس درس برنامه‌های اتوماتیک ارزیابی، نظیر سوالات "چند گزینه‌ای" یا "بله یا خیر" برای ارزیابی میزان پیشرفت دانش‌آموزان

مباحث غیر همزمان آنلاین و گفتگو در اتاق‌های فضای مجازی در مورد موارد مطرح شده در کلاس نوشتن آنالیز و ارزیابی‌های انتقادی در مورد نحوه برگزاری کلاس و مطالب مطرح شده در آن توسط

دانش‌آموزان

ارائه محتوای درسی بصورت فایل‌های ضبط شده ویدیویی یا درس گفتارهای صوتی ضبط شد محتوای درسی را خلق یا تهیه کنید وقتی شما نقشه راه برگزاری کلاس خود را تهیه کردید، باید منابع درسی مرتبط و لازم برای ارائه در سر کلاس را ایجاد و یا تهیه کرده و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید. حالا زمانی است که شما باید محتوای درسی را برای کلاس خود فراهم کنید که شامل انواع منابع درسی، نظیر انواع محتواهای درسی ضبط شده ویدیویی و صوتی، درس گفتارها و انواع کتاب‌ها و مقالات الکترونیکی می‌شود. سپس براساس این منابع، روند کلاس را تعیین و نهایی کنید. اگر مدرسه‌ای که شما در آن تدریس می‌کنید قبلاً دوره‌های درسی و آموزش مرکب را برگزار کرده است، شما این شانس را دارید که از آرشیو و منابع مکتوب و الکترونیک آن‌ها برای ساماندهی کلاس درس خود استفاده کنید. به علاوه منابع درسی بسیار سودمندی را می‌توانید در فضای وب، وب سایت‌های تخصصی و کارگروه‌های آموزشی موجود در اینترنت تهیه کنید.

پرسش 6. نقش اولیای دانش‌آموزان در برنامه ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟

با توجه به مجازی بودن آموزش در دوران بیماری کرونا و قرنطینه بودن برخی از دانش‌آموزان در واقع تدریس در خانه یکی از برنامه‌های اصلی آموزش و پرورش بوده و اولیا یکی از نقش‌های موثر و مستقیم را در برنامه‌ریزی درسی این دوران داشته که در جدول 2 مضامین اصلی آن ذکر شده و مضامین فرعی در زیر شرح داده شده است.

تعامل خانواده‌ها با مدارس در خصوص اجرای برنامه

ریزی درسی

خانواده‌ها نقش مهم و مرکزی در آموزش دانش‌آموزان دارند و بر این اساس شاید تعطیلی مدارس و آموزش در خانه با نظارت یا توسط والدین دانش‌آموزان

واقعیت که به‌هرحال بسیار سخت است که چیزی را که حتی والدین از آن سر در نمی‌آورید را به فرزند خود آموزش دهند.

مسئولیت‌پذیری خانواده‌ها و دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری

بی‌شک نقش نظارتی والدین در آموزش‌های مجازی و برخط مخصوصاً در دوره ابتدایی نقش برجسته‌ای است که بدون نظارت، کنترل و حمایت والدین یادگیری معنی‌دار محقق نمی‌شود. این نظارت و کنترل باید هم در تدریس‌ها و آموزش‌ها و هم در آزمون‌های مجازی و برخط صورت پذیرد.

در نگاه اول چیز موثر و مثبتی تلقی شود و چندان بد به نظر نیاید. اما در واقع نقش خانواده‌ها مکمل نقشه مدارس است و نه غیر از آن. بر همین اساس اگر بخواهیم واقع‌بین باشیم علیرغم همه ساعات لذت بخش، یا خسته کننده، یا گیج کننده‌ای که والدین ممکن است در هنگام آموزش آنلاین کودکانشان و یا تدریس خانگی به آن‌ها تجربه کنند، اما نمی‌توان این امر را جانشین مدرسه و تدریس حرفه‌ای دانش‌ها و علوم توسط معلمان کرد.

مصاحبه‌شونده شماره 12 می‌گوید: عدم وجود زمان کافی برای اختصاص دادن به درس و تکلیف بچه‌ها و تدریس به آن‌ها توسط والدین، مهارت‌های متفاوت والدین، منابع موجود و حتی میزان سواد آن‌ها و یا این

جدول 3- درون‌مایه‌های اصلی و فرعی بدست آمده از تحلیل داده‌ها (پرسش‌های 7-9)

7. نقش دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟		
ردیف	مضامین اصلی	مضامین فرعی
1	یادگیری منعطف	یادگیری مرکب
2	آموزش مجازی	آشنایی با آموزش مجازی و ارتقای سواد مجازی
3	ارتقاویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان	اتکا به خود
4	محیط یادگیری	تأثیر محیط بر انگیزش تحصیلی
8. ابزار و امکانات مورد نیاز برنامه‌ریزی در دوران بیماری کرونا کدامند؟		
1	برنامه‌های هدفمند برای بهداشت/سلامت	آموزش رفتارهای بهداشتی در قالب درس‌های موجود، کلاسهای فوق برنامه
2	توجه به سلامت روان دانش‌آموزان	استفاده از معلمان، مربیان بهداشت
3	ارتقا فناوری در مدارس	توجه به زیرساخت مدارس، ارتقا فناوری، نیازهای معلمان در زمینه فناوری
9. نقش شبکه‌های مجازی در برنامه‌ریزی درسی و آموزش دانش‌آموزان چیست؟		
1	آگاهی بخشی	جذابیت شبکه‌های مجازی و یادگیری موثر
2	ارتباط موثر	تقاضای راهنمایی از دیگر متخصصان

در ادامه به شرح مضامین فرعی این یافته از پژوهش می‌پردازیم.

یادگیری منعطف

به دلیل انعطاف‌پذیر بودن شیوه یادگیری مرکب، بسیاری از مدارس و معلمان این استراتژی آموزشی را انتخاب می‌کنند. در واقع در این روش ما شاهد ایجاد

پرسش 7. نقش دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟

دانش‌آموزان به عنوان فراگیران اصلی برنامه‌ریزی درسی، در دوران بیماری کرونا با توجه به شرایط و خصوصیات هر کدام از آنها تاثیر مستقیم و نقش اساسی دارند. مضامین اصلی این یافته در جدول 3 ذکر شده است و

برنامه‌ای هدفمند برای آموزش سلامت/بهداشت آموزش نحوه پیشگیری از بیماری و کنترل آن را در فعالیتها و طرح درسهای روزانه دانش آموزان تلفیق کنید. اطمینان حاصل کنید که محتوای انتخابی شما، نه تنها نسبت به عواملی مثل سن، جنسیت، قومیت و معلولیت حساس است، بلکه به آن پاسخ گوشت و متناسب با نیازهای گروههای مختلف، تدوین شده است.

مصاحبه شونده شماره 9 می‌گوید: فعالیتهای هدفمند در همین متن، مراجعه، آموزش سلامت و بهداشت متناسب با گروههای سنی، برنامه درسهای موجود گنجانده شوند. به نیازهای سلامت روان و حمایت روانی - اجتماعی توجه کنید.

کودکان و دانش آموزان را تشویق کنید که درباره سوالات و نگرانیهای خود با شما صحبت کنند. به آنها توضیح دهید که داشتن واکنشهای متفاوت در این شرایط، کاملاً طبیعی است. کودکان را به صحبت با معلمان درباره پرسشها یا نگرانیهایشان تشویق کنید. اطلاعات مربوط به بیماری و شرایط حاصل از آن را صادقانه، ولی متناسب با سن دانش آموزان به آنها ارائه دهید. به دانش آموزان یاد بدهید چگونه حامی همکلاسی‌هایشان باشند و چطور جلوی قلدری و اذیت همکلاسیهای خود را بگیرند و در مقابل آن واکنش نشان دهند.

ارتقا فناوری در مدارس

توجه به زیرساخت مدارس، ارتقا فناوری، نیازهای

معلمان در زمینه فناوری

استقرار و زیرساخت‌های مدیریت مدرسه محور نیازمند توجه به سه زیرساختار منابع انسانی، منابع مالی و ساختاری می‌باشد و برای دست یابی به هر یک از زیرساختارها نیازمند توجه به «عدم تمرکز اداری و ساختاری»، «استقرار ارزشیابی نظارت مؤثر» و «تفویض اختیار» را از استراتژیهای اساسی در مدیریت «مدرسه محور» دانست.

انعطاف در جدول زمانی یادگیری، انعطاف در شیوه‌های تدریس، انعطاف در ارتباط میان همشاگردی‌ها با یکدیگر و دانش‌آموزان با معلمانشان هستیم. برای دانش‌آموزانی که به هر دلیلی نمی‌توانند در کلاس درس حاضر شوند، شیوه آموزش مرکب اجازه می‌دهد که آن‌ها فرایند یادگیری را دنبال و پیگیری کنند.

ارتقا ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان

هر دانش آموزی متفاوت یاد می‌گیرد و در آموزش‌های سنتی، دانش آموزان باید با سرعت کلاس سازگار شوند یا از کلاس عقب بمانند. یکی از مزایای آموزش آنلاین این است که دانش آموزان آزادی عمل بیشتر دارند تا با سرعت خود یاد بگیرند که این امر باعث بهبود تجربه یادگیری می‌شود. این موضوع برای معلم‌ها نیز مهم است زیرا به آن‌ها کمک می‌کند کلاس‌های خود را متناسب با نیازهای یادگیری فردی هر دانش آموز تنظیم کنند. درنهایت این موضوع منجر به نمرات بهتر و تجربه لذت بخش تر برای دانش آموز و معلم می‌شود.

مصاحبه شونده شماره 11 می‌گوید: دانش آموزان در محیطی که انتخاب می‌کنند بهتر یاد می‌گیرند. این امر همیشه در کلاس امکان پذیر نیست اما یکی از مزیت‌های اصلی آموزش آنلاین است.

تأثیر محیط بر انگیزش تحصیلی

افراد با هم متفاوت هستند و ممکن است بعضی از دانش آموزان کلاس را ترجیح دهند، اما برای کسانی که این طور نیستند، این انعطاف پذیری می‌تواند تأثیر مثبتی در نحوه جذب اطلاعات داشته باشد و به آن‌ها در بهبود نمرات کمک کند.

پرسش 8. ابزار و امکانات مورد نیاز برنامه‌ریزی در دوران بیماری کرونا کدامند؟

برای اجرای موفق یک برنامه درسی از قبل تدوین شده ابزار و امکاناتی لازم است که در چگونگی برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا نیز ابزار و امکاناتی استفاده شده است که در جدول 3 به صورت مضامین اصلی آمده و در زیر به مضامین فرعی حاصل از آنها می‌پردازیم.

سبب می‌شود تا افراد در حال آموزش میل و رقبت بیشتری داشته باشند تا از این طریق در کلاس‌های آموزشی شرکت داشته باشند.

تقاضای راهنمایی از دیگر متخصصان

این توانایی به فرد کمک می‌کند تا بتواند کلامی و غیرکلامی و مناسب با فرهنگ، جامعه و موقعیت، خود را بیان کند بدین معنی که فرد بتواند نظرات، عقاید، خواسته‌ها، نیازها و هیجانات خود را ابراز و به هنگام نیاز بتواند از دیگران درخواست کمک و راهنمایی نماید. مهارت تقاضای کمک و راهنمایی از دیگران، در مواقع ضروری، از عوامل مهم یک رابطه سالم است.

پرسش 9. نقش شبکه‌های مجازی در برنامه‌ریزی درسی و آموزش دانش آموزان چیست؟

شبکه‌های مجازی به ویژه پیام‌رسان‌های داخلی، در دوران بیماری کرونا نقش اساسی در برنامه‌ریزی درسی داشته به طوری که بدون وجود شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌ها، برنامه‌ریزی درسی اجرای موفق‌تری نخواهد داشت. و عملاً آموزش مجازی متوقف می‌شود. مضامین اصلی این یافته در جدول 3 ذکر شده و شرح مضامین فرعی در ادامه آمده است.

جذابیت شبکه‌های مجازی و یادگیری مؤثر

در جذابیت شبکه‌های اجتماعی مجازی از یک سو و سهولت فعالیت در این دسته از برنامه‌ها از سوی دیگر،

جدول 4- درون مایه‌های اصلی و فرعی بدست آمده از تحلیل داده‌ها (پرسش‌های 10-13)

10. محدودیتها و چالش‌های برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا کدامند؟		
ردیف	مضامین اصلی	مضامین فرعی
1	تعامل کمتر دانش آموز	مسئولیت پذیری کمتر
2	عدم وجود برخی امکانات آموزشی	***
3	برخی ضعف‌ها در شبکه‌ی شاد	نداشتن پیش‌بینی در خصوص سرورها
11. مسیرهای ارتباطی اولیا و کادر مدرسه جهت اجرای برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا کدامند؟		
1	از طریق شبکه‌های مجازی	تحکیم ارتباط
2	ارتباط رو در رو با مدیریت در ساعات کاری	تعاملات دو طرفه با مدیریت
12. مزایا و معایب استفاده از ابزار فناوری اطلاعات در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا کدامند؟		
1	مزایا	درگیر کردن دانش آموزان در فرآیند کلاس و تدریس، منعطف کردن شیوه‌های تدریس، صرفه جویی در زمان، در اختیار داشتن یک بانک جامع
2	معایب	عدم دسترسی برخی دانش آموزان به ابزارهای هوشمند، بهداشت روان و بینایی، امکان تقلب کردن دانش آموزان در کلاس
13. راهکارهای ارتقای برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا کدامند؟		
1	بودجه‌ریزی	توجه به مدارس از نظر مالی
2	آینده‌نگری	توجه به یادگیری دانش آموزان برای ورود به شغل آینده
3	آموزش	شیوه‌ی یادگیری مرکب، انتخاب شیوه‌ی مناسب تدریس

دهند، در شبکه شاد، سازو کار مناسبی فراهم نشده است.

پرسش 11. مسیرهای ارتباطی اولیا و کادر مدرسه جهت اجرای برنامه ریزی درسی در دوران بیماری کرونا کدامند؟

مضامین اصلی حاصل از این پرسش در خصوص مسیرهای ارتباطی اولیا و کادر مدرسه جهت اجرای برنامه ریزی در دوران بیماری کرونا در جدول 4 ذکر شده است و مضامین فرعی حاصل از آن به شرح زیر است.

تحکیم ارتباط

یکی از موثرترین روش‌ها برای جذب و جلب مشارکت والدین و مربیان مدارس، داشتن نگاهی همه جانبه به توسعه انجمن‌های اولیا و مربیان در مدارس است تا پیوند خانه و مدرسه به معنای واقعی رقم بخورد که این مهم در سال تحصیلی جدید به دلیل در پیش بودن آموزش حضوری از اهمیت بیشتری برخوردار است.

تعاملات دو طرفه با مدیریت

همکاری و هماهنگی این دو نهاد مهم در یک برنامه واحد و منسجم می‌تواند ثمربخش باشد. شکل‌گیری شخصیت و چگونگی رشد روانی کودکان بیش از همه در گرو عملکرد خانه و مدرسه است.

پرسش 12. مزایا و معایب استفاده از ابزار فناوری اطلاعات در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا کدامند؟

ابزار فناوری اطلاعات ضمن داشتن مزایا، معایبی نیز دارد. که در این پژوهش به شناسایی مزایا و معایب این ابزار در برنامه‌ریزی درسی دوران کرونا می‌پردازیم و مضامین اصلی آن در جدول 4 ذکر شده و ذیلاً مضامین فرعی حاصل را شرح می‌دهیم.

درگیر کردن دانش آموزان در فرآیند کلاس و تدریس درگیر کردن دانش آموزان در فرآیند کلاس و تدریس که یادگیری آنلاین یک راه عالی و مؤثر برای درگیر کردن دانش‌آموزان در فرآیند کلاس و تدریس به‌شمار می‌آید، مخصوصاً اگر به‌عنوان بخشی از فرآیند

پرسش 10. محدودیتها و چالش‌های برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا کدامند؟

محدودیت‌های برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا در این پژوهش به صورت مضامین اصلی ذکر شده در جدول 4 می‌باشد. که در زیر به شرح مضامین فرعی حاصل از آنها می‌پردازیم.

مسئولیت پذیری کمتر

آموزش غیرحضوری امکان این را فراهم می‌کند که کودک به راحتی از زیر بار تعامل با معلم و همکلاسان فرار کند. وابسته به کمک والدین باشد. همچنان در فضای خانه آموزش را تجربه کند. نظم‌پذیری کمتر و مسوولیت‌پذیری کمتری را بیاموزد و استقلال کمتری را تجربه کند.

عدم وجود برخی امکانات آموزشی

- خلأ شدید محتوای آموزشی مناسب در قالب آموزش‌های الکترونیکی و بازی‌های آموزشی و ارتقای مهارتها

- ضعف در دانش و مهارت معلمان برای آموزش مجازی و تولید محتوا

- کم توجهی به ایجاد بستری برای اشتراک‌گذاری دانش و تجربیات معلمان در سطوح مختلف ملی

- کم توجهی به ساز و کار تشویق معلمان و دانش‌آموزان برای تولید محتوا و حمایت از ظرفیت عظیم آنها

نداشتن پیش‌بینی در خصوص سرورها

آموزش و پرورش به دلیل نداشتن پیش‌بینی در خصوص سرورها با ظرفیت ذخیره مناسب اطلاعات، بخش عمده‌ای از محتواهای تولید شده را از سرورهای شبکه شاد حذف کرد؛ و این در حالی است که ساماندهی مناسبی نیز برای آن که محتواهای برتر را به صورت همگانی انتشار دهد، نداشت. از دیگر ضعف‌های اساسی شبکه شاد نبود امکان اشتراک‌گذاری و تبادل محتوا و مدیریت دانش معلمان و اولیای دانش‌آموزان است. یکی از راهکارهای مهم پیشرفت در هر بخش و نهاد، اشتراک‌گذاری دانش و اطلاعات میان دست‌اندرکاران است. اما برای اینکه معلمان بتوانند محتواهای آموزشی خود را در معرض ارزیابی همتایان و دانش‌آموزان قرار

یادگیری ترکیبی مورد استفاده قرار گیرد.

منعطف کردن شیوه‌های تدریس

دوم اینکه استفاده از ابزارهای یادگیری آنلاین توسط شما کمک می‌کند تا شیوه‌های تدریس خود را منعطف کنید. وقتی از شیوه‌هایی نظیر برنامه‌ریزی درسی دیجیتال استفاده می‌کنید، شما برای ارائه‌ی متنوع محتوای درسی خود بسیار منعطف‌تر خواهید بود و کنترل بیشتری را هم بر روی فرایند تدریس اعمال می‌کنید.

صرفه جویی در زمان

سرانجام اینکه وقتی شما از فرآیندهای یادگیری آنلاین استفاده می‌کنید، وقت بیشتری را صرفه‌جویی کرده و می‌توانید بر روی طراحی مدل‌های درسی و ارزیابی دانش‌آموزان تمرکز کنید. این امر بدین خاطر است که بیشتر برنامه‌ریزی‌های درسی دیجیتال در درون خود ابزارها و راهکارهای مناسبی را برای ارزیابی، طراحی درس و ایجاد محتوای درسی فراهم می‌کنند.

در اختیار داشتن یک بانک جامع

از سوی دیگر یک بانک جامع از منابع درسی و محتوای آموزشی را در اختیار شما قرار می‌دهد. در عین حال بسیاری از ابزارهای یادگیری آنلاین به‌طور اتوماتیک نتایج ارزیابی‌های کلاسی را در اختیار شما قرار می‌دهند و با رسم نمودارهای مختلف ضمن صرفه‌جویی در وقت و انرژی، آن‌ها را در اختیار شما قرار می‌دهند.

عدم دسترسی برخی دانش‌آموزان به ابزارهای

هوشمند عدم دسترسی برخی دانش‌آموزان به ابزارهای هوشمند در هنگام پیاده‌سازی یادگیری آنلاین روی دهد. اول اینکه پیاده‌سازی یادگیری آنلاین برای دانش‌آموزان، به دسترسی کامل و بدون مشکل آن‌ها به ابزارهای تکنولوژیک و هوشمند در مدرسه بستگی دارد. اگر دانش‌آموزان شما در مدرسه دسترسی کامل و منظم به کامپیوتر و سایر ابزارهای هوشمند نداشته باشند، پیاده‌سازی فرایند یادگیری آنلاین عملاً امکان پذیر نخواهد بود.

بهداشت روان و بینایی

دوم اینکه برگزاری کلاس‌های آنلاین با توجه به

اینکه دانش‌آموزان به‌طور مداوم به صفحه کامپیوتر نگاه می‌کنند، ممکن است از نظر سلامت بینایی آن‌ها ملاحظات را ایجاد کند. اگر شما بخواهید از ابتدا تا انتهای کلاس‌تان این شیوه را پیاده‌سازی کنید و دانش‌آموزان هم به‌طور مداوم به صفحه مانیتورهای خود نگاه کنند، از نظر بهداشت روان و بینایی دانش‌آموزان به مشکلاتی بر خواهید خورد. البته اگر شما نقطه‌ی تعادلی در این زمینه ایجاد کنید، می‌توانید بر این مشکل فائق آید و فرایند یادگیری آنلاین را بدون مشکل و به‌طور منظم در کلاس خود پیاده‌سازی کنید.

امکان تقلب کردن دانش‌آموزان در کلاس

سومین مشکل که ممکن است در برگزاری کلاس‌های آنلاین با آن‌ها مواجه شوید، این نکته است که ممکن است دانش‌آموزان در این حالت بیشتر تقلب کنند.

پرسش 13. راهکارهای ارتقای برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا کدامند؟

مضامین اصلی حاصل از این پرسش در خصوص راهکارهای ارتقای برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا در جدول 4 ذکر شده است و مضامین فرعی حاصل از آن به شرح زیر است.

توجه به مدارس از نظر مالی

مدارس نیازمند منابع و توجه اضافی هستند تا بتوانند اثرات این تعطیلی‌های طولانی مدت را بر کیفیت آموزشی دانش‌آموزان و در ابعاد مختلف به حداقل رسانده و مدیریت کنند. وقتی که مدارس دوباره باز شدند این منابع اضافی باید به صورت هدفمند هزینه شود. اینکه این منابع چگونه مصرف می‌شود و چگونه بر دانش‌آموزانی که بیشترین تاثیر را از این وضعیت متحمل شده‌اند، متمرکز می‌شود جای کار و تحقیق دارد و در اصطلاح خودش پرسش مهمی است که باید ذهن سیاست‌گذاران حوزه آموزش را به خود معطوف کند.

توجه به یادگیری دانش‌آموزان برای ورود به شغل

آینده

از سوی دیگر با توجه به اهمیت عامل ارزیابی و

کشف و توصیف، و درک معنا و تفسیر تجربه زیسته افراد به کار می‌رود. پدیدارشناسی هم یک فلسفه و هم یک چهارچوب روش‌شناسی تحقیق است که برای کشف و درک تجربیات زیسته روزمره افراد به کار می‌رود. در روش پدیدارشناسی، معنای تجربیات زیسته افراد از پدیده خاص توصیف می‌شود. بدیهی است با گردآوری اطلاعات و بررسی آنها که با هدف رسیدن به جواب پرسش‌های اولیه‌ی تحقیق انجام گرفت علاوه بر رسیدن به جواب‌های این سوالات در این خصوص افقی وسیع‌تر و پرسش‌های متنوع‌تری از قبیل: نقش وزارت آموزش و پرورش در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟ نقش اداره کل آموزش پرورش استان خوزستان در برنامه‌ریزی درسی دوران بیماری کرونا چیست؟ در پیش چشم محقق گشوده شد.

این سیاست بی‌سابقه فضای جدیدی را برای یادگیری آنلاین فراهم کرد که از طریق آموزش از راه دور به یادگیرندگان کمک می‌کند. اگرچه مزایای بسیاری (مانند) روش‌های انعطاف‌پذیر یادگیری، درجه آزادی بیشتر برای دانش‌آموزان و حفظ بهتر) یادگیری آنلاین وجود دارد، اما نمی‌توان معایب آن را نادیده گرفت، به ویژه در دو جنبه: توانایی یادگیری مستقل در خانه برای دانش‌آموزان و کیفیت. آموزش آنلاین برای معلمان برای مثال، دانش‌آموزانی که در خانه به یادگیری مستقل می‌پردازند ممکن است کمبود انگیزه و فقدان برنامه‌ریزی، نظارت و تأمل کافی را تجربه کنند. در رابطه با تدریس، معلمان ممکن است فاقد راهنمایی‌تئوریک مناسب در تدریس آنلاین باشند (به ویژه فقدان راهنمایی برای پرورش شایستگی‌های کلیدی در کلاس‌های آنلاین)، یا ممکن است عدم وجود ارتباط تعاملی کافی بین معلمان و دانش‌آموزان را تجربه کنند.

مطالعه‌ی صورت گرفته در مورد چگونگی برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا موارد زیر را برجسته کرد: در مجموع، تحت شرایط همه‌گیری، کشف چگونگی طراحی دوره‌هایی که تحت هدایت یک نظریه آموزشی مؤثر، می‌توانند انگیزه دانش‌آموزان را برانگیزند، برای

امتحان در فرایند یادگیری مدارس، باید به جای تعویق یا کنسل کردن امتحانات، راه‌های موثرتری را برای برگزاری دقیق اما مبتنی بر دستورالعمل‌های بهداشتی پیدا کرده و به اجرا درآورد. برای فارغ التحصیلان دبیرستانی یا دانشگاهی نیز سیاست گذاران باید سیاست‌هایی را در دستور کار قرار دهند که از ورود آن‌ها به بازار کار حمایت کند تا از انباشت بحران بیکاری در اقتصاد کشورها جلوگیری شود.

شیوه‌ی یادگیری مرکب و انتخاب شیوه‌ی مناسب

تدریس

معلمان باید در انتخاب و به‌کارگیری ابزار متناسب با موقعیت یادگیرنده برای بالا بردن کیفیت یادگیری که از اصول اولیه یادگیری، ترکیبی است، دقت کافی به عمل آورند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأملی بر چگونگی برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا مبتنی بر پدیدارشناسی نگرش‌ها و تجارب زیسته مدیران و معلمان انجام شد.

اشکالات تدریس آنلاین (به عنوان مثال، یادگیری مستقل ناکافی دانش‌آموزان، فقدان آموزش آنلاین مؤثر) معلمان و مدیران را مجبور به اصلاح استراتژی‌های تدریس در این دوره خاص کرد، به ویژه توسعه دوره‌هایی که برای یادگیری دانش‌آموزان در خانه و بهبود شایستگی‌های کلیدی آنها مناسب است. هدف برنامه‌ریزی درسی در این تحقیق چگونگی تدریس در این دوران و ارایه راهکار از سوی مدیران و معلمان درباره چگونگی برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا مبتنی بر نظرات معلمان شهرستان شوش بود که معلمان به صورت درونی تجربه کرده‌اند. و تبیین روایت آموزگاران از تجارب تدریس و چگونگی برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا است. برای تحقق اهداف این پژوهش مطالعاتی با استفاده از روش شناختی پدیدارشناسی انجام گرفت. روش پدیدارشناسی فرایندی است که برای

دست‌اندرکاران مدارس (مدیران، معلمان، دانش‌آموزان، والدین)، متناسب با مسائل پیش‌روی مدارس

- به مدیران مدارس با توجه به واقعیات محیط داخل و خارج مدرسه، اختیارات لازم از بعد آموزشی، تربیتی و اداری و مالی داده شود.

- زیرساخت‌های یادگیری الکترونیکی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری فراهم گردد و دسترسی به اینترنت رایگان در سراسر کشور برای دانش‌آموزان و معلمان

- برنامه‌درسی با توجه به شرایط کرونایی با تایید شورای مدرسه تعدیل شود و آموزش ترکیبی (حضور و مجازی) به عنوان یک سیاست کلان قرار گیرد.

- کشف تجربه برنامه‌ریزی درسی این دوران در دانشگاه و مقایسه با تجربه آموزگاران

- تحقیق در مورد راه‌کارهای مناسب «بهبود برنامه‌ریزی درسی در دوران کرونا»

- رابطه بین برنامه‌ریزی درسی در دوران کرونا با فرایند رشد تحصیلی دانش‌آموزان شناسایی شود.

- کشف و بررسی عوامل تأثیرگذار بر برنامه‌ریزی درسی در دوران کرونا

- مطالعه تطبیقی از جهت برنامه‌ریزی درسی در دوران کرونا، بین معلمان مقطع ابتدایی با سایر مقاطع انجام گیرد.

منابع

- AAAS. (2005). 2061 Connections. Available online at <http://www.project2061.org/publications/2061Connections/2005/2005-11a.htm> (accessed January 28, 2021)
- Alshamrani, M. (2019). *An Investigation of the Advantages and Disadvantages of Online Education*. Doctoral dissertation, Auckland University of Technology, Auckland.
- Amrollah, O., and azadi ahmadabadi, G. (2021). The Barriers to Virtual Implementation of the Country's Official Curriculum during the

دانش‌آموزان برای مطالعه در خانه مناسب باشند و الزامات را برآورده کنند، به یک موضوع فوری تبدیل شده است. اصلاح برنامه درسی (یعنی منجر به رشد فکری دانش‌آموزان، در حالی که دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا شایستگی‌های کلیدی خود را پرورش دهند، و ساختن سیستماتیک دانش را تسهیل می‌کند) بسیار ضروری به نظر می‌رسد. مطالعه فعلی بینش‌های زیادی در مورد چگونگی برنامه‌ریزی درسی در دوران بیماری کرونا ارائه می‌دهد، به طور خاص، طراحی دوره باید بر شایستگی‌های کلیدی دانش‌آموزان متمرکز باشد و باید تحت هدایت تئوری تدریس موثر طراحی شود. به منظور جلب انگیزه و علاقه یادگیری دانش‌آموزان، طراحی دوره آنلاین باید ماهیت جالب، جامع (بین رشته‌ای) و فعال محتوای دوره را منعکس کند. باید علاقه یادگیری دانش‌آموزان را افزایش دهد تا انگیزه آنها را بهبود بخشد. باید بر جامعیت محتوا تأکید کرد تا از محتوای آموزشی غیر ضروری و کاهش بار کاری برای دانش‌آموزان بکاهد. باید بر فعال‌سازی فعالیت‌ها تأکید کرد تا مشارکت و ارتباطات تعاملی دانش‌آموزان را بسیج کند.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

معلمان به دلیل حجم بالای کتب درسی با کمبود زمان در ارایه مطالب بصورت مجازی مواجه بودند به همین دلیل تعدادی از آموزگاران حاضر به همکاری نبودند و وظیفه خود را فقط آموزش می‌دانستند به همین دلیل کشف و تفسیر تجارب آموزگاران با چالش مواجه شد. از طرفی تفاوت در نگرش معلمان به اهمیت طراحی برنامه‌درسی در دوره کرونا می‌تواند به گونه‌ای محدودیت ایجاد کند. همچنین ممکن است بوم و فرهنگ مشارکت‌کنندگان، و قدرت بیان آنان در طراحی و اجرای برنامه‌درسی به گونه‌ای محدودیت ایجاد کرده باشد.

در پایان لازم است پیشنهادات کاربردی و پژوهشی جهت رفع مشکلات ایجاد شده و همچنین استمرار در پژوهش‌های کیفی ارائه نماییم.

- توجیه و آموزش برخط و برون خط همه ذینفعان و

- Durksen, T. L., Chu, M. W., Ahmad, Z. F., Radil, A. I., and Daniels, L. M. (2016). Motivation in a MOOC: a probabilistic analysis of online learners' basic psychological needs. *Soc. Psychol. Educ.* 19, 241–260. Doi: 10.1007/s11218-015-9331-9
- Gandolfi, A. (2021). Planning of school teaching during Covid-19. *Physica D: Nonlinear Phenomena*, 415, 132753. Doi.org/10.1016/j.physd.2020.132753
- Gul, R., & Khilji, G. (2021). Exploring the need for a responsive school curriculum to cope with the Covid-19 pandemic in Pakistan. *Prospects*, 51:503–522. DOI: 10.1007/s11125-020-09540-8
- Hajizadeh, A., Azizi, G., and Keyhan, G. (2021). Analyzing the opportunities and challenges of e-learning in the Corona era: An approach to the development of e-learning in the post-Corona. *Research in Teaching*, 9(1), 204-174.
- Hu, W. (2017). "The core competence," in *Science Subject and Its Connotation*, ed. J. Yang (Shanghai: East China Normal University Press).
- Hu, W. (2019). The construction of a curriculum system integrating Maker and STEM under the guidance of thinking teaching theory. *China Educ. Inform.* 2, 27–34.
- Karalis, T. (2020). Planning and evaluation during educational disruption: Lessons learned from Covid19 pandemic for treatment of emergencies in education. *European Journal of Education Studies*, 7(4), 125-142. Doi: <http://dx.doi.org/10.46827/ejes.v0i0.3047>.
- Kumar Basak, S., Wotto, M., and Belanger, P. (2018). E-learning, M-learning and D-learning: conceptual definition and comparative analysis. *E Learn. Digit. Media* 15, 191–216. Doi:10.1177/2042753018785180
- Lelliott, A., and Rollnick, M. (2009). Big Ideas: a review of astronomy education research 1974–2008. *Int. J. Sci. Educ.* 32, 1771–1799. Doi: 10.1080/09500690903214546
- Global Outbreak of Coronavirus. *Journal of Curriculum Studies*, 16(61), 1-26.
- Arkorful, V., and Abaidoo, N. (2015). The role of e-learning, advantages, and disadvantages of its adoption in higher education. *Int. J. Instruct. Technol. Distance Learn.* 12, 29–42.
- Bao, W. (2020). COVID-19 and online teaching in higher education: a case study of Peking University. *Human Behavior and Emerging Technologies* 2, 113–115. Doi:10.1002/hbe2.191
- Bevan, B., Gutwill, J. P., Petrich, M., and Wilkinson, K. (2015). Learning through stem-rich tinkering: findings from a jointly negotiated research project taken up in practice. *Sci. Educ.* 99, 98–120. Doi: 10.1002/sce.21151
- Brown, J. C., and Livstrom, I. C. (2020). Secondary science teachers' pedagogical design capacities for multicultural curriculum design. *J. Sci. Teach. Educ.* 31, 1–20.
- Chugh, R., Ledger, S., and Shields, R. (2017). Curriculum design for distance education in the tertiary sector. *Turk. Online J. Distance Educ.* 18, 4–15. Doi: 10.17718/tojde.306552
- Colaizzi, P. F., Valle, R. S., & King, M. (1978). Existential phenomenological alternatives for psychology. Psychological research as the phenomenologist views it, 48-71.
- Cunningham, C. M., Lachapelle, C. P., Brennan, R. T., Kelly, G. J., Tunis, C. S. A., and Gentry, C. A. (2019). The impact of engineering curriculum design principles on elementary students' engineering and science learning. *J. Res. Sci. Teach.* 57, 423–453. Doi: 10.1002/tea.21601
- De Oliveira, M. M. S., Penedo, A. S. T., and Pereira, V. S. (2018). Distance education: advantages and disadvantages of the point of view of education and society. *Dialogia* 29, 139–152. Doi: 10.5585/dialogia.n29.7661
- Duncan, R. G., and Rivet, A. E. (2013). Science learning progressions. *Science* 339, 396–397. Doi: 10.1126/science.1228692

- /202002/t20200205_418138.html (accessed March 6, 2020).
- Naciri, A., Baba, M. A., Achbani, A., and Kharbach, A. (2020). Mobile learning in higher education: unavoidable alternative during COVID-19. *Aquademia* 4: e20016.
- OECD. (2018). *the Future of Education and Skills 2030*. OECD. [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf) (accessed January 1, 2021).
- OECD. (2019). *PISA 2018 Assessment and Analytical Framework, PISA*. Paris: OECD Publishing, doi: 10.1787/b25efab8-en
- Ouyang, F., Chang, Y.-H., Scharber, C., Jiao, P., and Huang, T. (2020). Examining the instructor-student collaborative partnership in an online learning community course. *Instruct. Sci.* 48, 183–204. Doi:10.1007/s11251-020-09507-4
- Plummer, J. D., Palma, C., Flarend, A., Rubin, K., Ong, Y. S., Botzer, B., et al. (2015). Development of a learning progression for the formation of the solar system. *Int. J. Sci. Educ.* 37, 1381–1401. Doi: 10.1080/09500693.2015.1036386
- Radović-Marković, M. (2010). Advantages and disadvantages of e-learning in comparison to traditional forms of learning. *Ann. Univ. Petroșani Econ.* 10, 289–298.
- Ramathan, L. (2021). School curriculum in South Africa in the Covid-19 context: An opportunity for education for relevance. *Prospects* 51, 383–392. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09490-1>
- Salimi, S., and Fardin, M. (2020). The Role of Corona Virus in Virtual Education, with an Emphasis on Opportunities and Challenges. *Research in School and Virtual Learning*, 8(2), 49-60. Doi: 10.30473/etl.2020.53489.3249
- Shafiei Epourvari, N., and Yari Dehnavi, M. (2021). Neglecting the hidden curriculum during the Corona. *Quarterly Journal of New*
- Lemay, J., and Moreau, P. (2020). Managing a curriculum innovation process. *Pharmacy (Basel)* 8:153. Doi:10.3390/pharmacy8030153
- Li, J., Wong, S. C., Yang, X., and Bell, A. (2020). Using feedback to promote student participation in online learning programs: evidence from a quasi-experimental study. *Educ. Technol. Res. Dev.* 68, 485–510. Doi: 10.1007/s11423-019-09709-9
- Mansouri, M., Saberi, R., and Tavan, A. (2021). Corona Philosophical Challenge in Curriculum Development from the Perspective of Analytical Philosophy. *Journal of Recent Advances in Psychology, Educational Sciences and Education*, 4(40), 262-273.
- Martin, F., and Bolliger, D. U. (2018). Engagement matters: student perceptions on the importance of engagement strategies in the online learning environment. *Online Learn.* 22, 205–222.
- Martín-Páez, T., Aguilera, D., Perales-Palacios, F. J., and Vílchez-González, J. M. (2019). What are we talking about when we talk about STEM education? A review of literature. *Sci. Educ.* 103, 799–822. Doi: 10.1002/sce.21522
- Ministry of Education of the People's Republic of China (2020b). *Notice on Using Information to Support Education and Teaching during Epidemic Prevention and Control Period*. Ministry of Education of the People's Republic of China. Available online at: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A16/s3342/202002/t20200214_421005.html (accessed March 6, 2020)
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2020a). *Guidance on the Organization and Management of Online Teaching in Colleges and Universities during the Epidemic Prevention and Control Period*. Ministry of Education of the People's Republic of China. Available online at: <http://www.moe.gov.cn/srcsite/A08/s7056>

- 2017.1389694
- Van Lancker, W., and Parolin, Z. (2020). COVID-19, school closures, and child poverty: a social crisis in the making. *Lancet Public Health* 5, e243–e244.
- Vijayan, R. (2021). Teaching and Learning during the COVID-19 Pandemic: A Topic Modeling Study. *Educ. Sci.* 11, 347. <https://doi.org/10.3390/educsci11070347>
- Wong, R. (2020). When no one can go to school: does online learning meet students' basic learning needs? *Interact. Learn. Environ.* 1–17. Doi: 10.1080/10494820.2020.1789672.
- Yao, J.-X., and Guo, Y.-Y. (2018). Core competencies and scientific literacy: the recent reform of the school science curriculum in China. *Int. J. Sci. Educ.* 40, 1913–1933. Doi: 10.1080/09500693.2018.1514544
- Zhou, L., Wu, S., Zhou, M., and Li, F. (2020). 'School's Out, But Class' on', the largest online education in the world today: taking china's practical exploration during the covid-19 epidemic prevention and control as an example (March 15, 2020). *Best Evid. Chin. Edu.* 4, 501–519. Doi: 10.15354/bece.20.ar023
- Advances in Educational Management*, 1(3), 159-180.
- Sintema, E. J. (2020a). E-Learning and smart revision portal for Zambian primary and secondary school learners: a digitalized virtual classroom in the COVID-19 era and beyond. *Aquademia* 4: e20017.
- Sintema, E. J. (2020b). Effect of COVID-19 on the performance of grade 12 students: implications for STEM education. *Eurasia J. Math. Sci. Technol. Educ.* 16: em1851.
- Srivastava, P. (2019). Advantages & disadvantages of e-education & e-learning. *J. Retail Market. Distrib. Manag.* 2, 22–27.
- Taha, M. H., Abdalla, M. E., Wadi, M., & Khalafalla, H. (2020). Curriculum delivery in Medical Education during an emergency: A guide based on the responses to the COVID-19 pandemic. *MedEdPublish*. <https://doi.org/10.15694/mep.2020.000069.1>
- Tan, L. S., Koh, E., Lee, S. S., Ponnusamy, L. D., and Tan, K. C. K. (2017). The complexities in fostering critical thinking through school-based curriculum innovation: research evidence from Singapore. *Asia Pacific J. Educ.* 37, 517–534. Doi:10.1080/02188791.